

Referanser: KR 28/20

Arkivsak: 20/01103-19

Saksdokumenter:

KR 06.1/22 Høringsbrev

KR 06.2/22 Høringsnotat

KR 06.3/21 Rapport og anbefalinger fra trosopplæringsutvalget

Høring - rapport fra trosopplæringsutvalget

Sammendrag

Denne saken presenterer i korte trekk det Kirkerådsnedsatte trosopplæringsutvalgets arbeid og rapport, og forslår å sende rapporten «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring» på høring. Det er behov for en bred samtale og respons ut fra utvalgets rapport og anbefalinger. Høringen er basert på anbefalingene i trosopplæringsutvalgets rapport, men det er gjort en vurdering av hvilke anbefalinger som er gjort om til hørings spørsmål. Det redegjøres for dette i denne saken.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet sender rapporten «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring» på høring med tilhørende oversendelsesbrev og høringsnotat.
2. Kirkerådet igangsetter følgende utredninger som utvalget har pekt på behov for:
 - a. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet
 - b. Kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene
3. Kirkerådets direktør gis fullmakt til å ferdigstille høringsdokumentene og elektronisk tilbakemeldingsskjema.

Saksorientering

Bakgrunn

I sak KR 28/20 vedtok Kirkerådet å oppnevne et utvalg som skulle evaluere trosopplæringen i Den norske kirke. Etter 20 års bredt og systematisk arbeid innen

trosopplæring var det behov for en gjennomgang av innhold i og organisering av trosopplæringen i dag, samt anbefalinger om veien videre.

Utvalget startet sitt arbeid i august 2020, men ble noe forsinket på grunn av restriksjonene pandemien har lagt på møtevirksomheten. 31. desember 2021 leverte utvalget sin rapport «Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring». I arbeidet har utvalget invitert ulike aktører og enkeltpersoner til å komme med innspill, enten skriftlig eller muntlig i møtene. Det har også vært gjennomført spørreundersøkelser til både arbeidstakere og arbeidsgivere innenfor feltet der det er i underkant av 1000 respondenter. Utvalget har også sett på en rekke forskningsrapporter, årsrapporter, statistikk og saksdokumenter og styringsdokumenter i Den norske kirke. En detaljert oversikt over dette finnes i rapporten i punkt 2.5-3.3.

I rapporten redegjør utvalget for sine vurderinger og anbefalinger for det videre arbeidet med trosopplæring i Den norske kirke innen de to hovedområdene “mål og innhold” og “organisatoriske rammer”. I rapporten kommer utvalget med 52 anbefalinger for arbeidet med kirkelig undervisning og læring framover. Utvalgets hovedanbefaling er at trosopplæringen videreføres på bakgrunn av erfaringene og kompetansen som er opparbeidet gjennom reformen, med noen justeringer. Utvalget anbefaler samtidig en mer helhetlig tenkning om det pedagogiske arbeidet, på tvers av diakoni, gudstjenesteliv, forkynnelse, globalt engasjement og kirkemusikk og -kultur. Det pekes også på behovet for en teologisk og pedagogisk grunnlagstenkning, som både rommer spesifikke undervisningsaktiviteter og elementer av kirkelig undervisning og læring i andre deler av Den norske kirkes virksomhet. Utvalget anbefaler også å tenke en større bredde når det gjelder målgruppe. Målgruppen bør inkludere alle døpte og interesserte, og alle aldre. Videre anbefaler utvalget en overordnet del, og rammeplaner for ulike aldersgrupper. Utvalget peker også på behovet for å se tidsavgrensede breddetiltak og kontinuerlig arbeid mer i sammenheng enn i dag. Sentralt i utvalgets anbefalinger er også behovet for å se på stillingsstørrelser, kompetansekrav, kriteriene for fordeling av tilskudd til menighetene og håndtering av mindreforbruk.

Høringsnotatet

Det er nå behov for en bred samtale og respons knyttet til rapporten og utvalgets anbefalinger. Den norske kirke har rundt 800 undervisningsansatte, alle menigheter har en vedtatt og godkjent trosopplæringsplan, alle fellesråd har gjort viktige erfaringer med å ha ansatte som jobber i trosopplæringen, og bispedømmenivået har fulgt tett utrulling av trosopplæringen i lokalkirken.

Rapportens 52 anbefalinger er et betydelig antall å skulle sende på høring, utfra hensynet om å senke terskelen for å avgi høringssvar. Til sammenligning inneholdt høringen om kirkelig organisering 48 spørsmål. Det er derfor gjort en gjennomgang av anbefalingene ut fra følgende hensyn:

1. Dersom det vurderes som usannsynlig at noen vil kunne være uenige i anbefalingen, sendes den ikke på høring. Dette gjelder særlig en del av anbefalingene som omhandler organisatoriske rammer.
2. To av anbefalingene handler om utredninger som det også er vanskelig å se for seg at noen vil være uenig i å igangsette. Det foreslås at utredningene igangsettes uten at dette er gjenstand for høring.
3. Anbefalinger som er direkte knyttet opp til kommende Kirkemøtesaker eller allerede vedtatte premisser, vurderes å være ivaretatt i dette arbeidet og sendes ikke på høring.

Ut fra disse hensynene er det 23 anbefalinger som det foreslås å ikke stille egne spørsmål om i høringen. Også disse anbefalingene er viktige, og det å ikke sende dem på høring innebærer ikke at de legges bort, men at det ikke er nødvendig å drøfte om de skal følges opp. Alle anbefalingene fra utvalget ligger samtidig nummerert i høringsnotatet slik at høringsinstansene kan lese alle anbefalingene i sammenheng. Høringsinstansene gis anledning til «andre kommentarer» knyttet til både helheten av «mål og innhold» og «organisatoriske rammer», som dermed også gir en anledning til likevel å kommentere på de 23 anbefalingene.

Det kommer klart fram i høringsnotatet hvilke av anbefalingene som det stilles spørsmål om i høringen. Hvert høringspunkt har en henvisning til kapittel og sidetall i rapporten der det er mer utfyllende tekst om vurderingen som ligger til grunn for anbefalingen, slik at høringsinstansene kan sette seg inn i konteksten for anbefalingene.

I tilknytning til anbefaling 6.1. er det foreslått å stille et tilleggsspørsmål om godkjenning av plan. Dette for å følge opp at det i dag er en forskjell mellom at plan for trosopplæring skal godkjennes av biskop og planene for kirkemusikk og diakoni ikke skal det.

Enten «Ordningen bør fortsatt være at plan for undervisningsfeltet sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet.»
Begrunn svaret (fritekst):

Eller «Ordningen bør være at plan for undervisningsfeltet ikke sendes til godkjenning hos biskop etter vedtak i menighetsrådet, slik at man følger samme praksis som ved plan for diakoni og plan for kirkemusikk.»
Begrunn svaret (fritekst):

I tilknytning til anbefaling 14.3 er det foreslått å stille et tilleggsspørsmål om håndtering av mindreforbruk i bispedømmerådene.

I dag håndteres mindreforbruk forskjellig i de ulike bispedømmerådene.
Enten Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør være mer enhetlig enn den er i dag.
Eller Kryss Praksisen knyttet til mindreforbruk bør fortsatt være forskjellig fra bispedømmeråd til bispedømmeråd.

Anbefaling 17.1. er foreslått delt opp i tre underpunkt fordi det ligger flere anliggender i anbefalingen som det vil være hensiktsmessig å få separate svar på.

Utredninger

To av utvalgets 52 anbefalinger omhandler utredninger. Utvalget anbefaler en grundigere gjennomgang av «Satsing på SFO» og «samarbeid med barnehage og skole», samt utredning av tilskuddsordning. Dette er formulert i disse anbefalingene:

1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.
2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellestrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingsystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.

Den førstnevnte utredningen foreslås igangsatt. Den sistnevnte berører en allerede igangsatt utredning i tråd med vedtakspunkt 5 i sak KM 09/19:

Kirkemøtet ber Kirkerådet gjennomgå ordningene for tilskudd til diakoni, undervisning, kirkemusikk og tilskudd til trosopplæring i tilskuddsgruppe 1B, med sikte på vedtak om samordning av regelverk og tildelingskriterier på Kirkemøtet i 2021.

Utvalgets anbefaling om utredning av tilskudd foreslås dermed tatt inn i den allerede igangsatte utredningen.

Utvalget nevner også i rapporten s. 66 at "... det bør vurderes å utrede en innretting mot kirkelig barne- og ungdomsarbeider på VGO-nivå ...". I Kirkerådets årsplan for 2022 er det vedtatt å stimulere menigheter til å bli lærebedrift for lærlinger i videregående skole. I tillegg innhentes det erfaringer med arbeidspraksis i menigheter for elever på ungdomstrinnet. Gjennom dette arbeidet vil det avdekkes eventuelt ytterligere behov for utredning. Vurderingen er derfor at det ikke per nå bør igangsettes en egen utredning av en innretting mot kirkelig barne- og ungdomsarbeider på VGO-nivå.

Spørsmål i høringen

Ut fra nevnte vurderinger, er det foreslått å ikke stille egne spørsmål i høringen knyttet til følgende anbefalinger i rapporten:

Del 1 Mål og innhold:

7. Mangfold og likeverd

- 7.1. Perspektivene på mangfold og likeverd bør styrkes i den teologiske og pedagogiske grunnlagstenkningen og tydeligere slå fast alles mulighet til å delta.
- 7.2. Ressursbanken bør gjennomgående tematisere inkludering og universell utforming i undervisningsopplegg og pedagogiske ressurser.
- 7.3. Inkludering og universell utforming bør være tema i kompetansehevede tiltak.

10. Barnehage/skole-kirkesamarbeid

10.1. Barnehage/skole-kirkesamarbeidet bør utredes nærmere.

12. Samiske perspektiver, samisk trosopplæring og døvekirkenes trosopplæring

12.1. Samiske perspektiver bør være en del av grunnlagstenkning for kirkelig undervisning og læring.

12.2. Kunnskap om det samiske bør fortsatt være en del av den norskspråklige planen.

12.3. Arbeidet med revidering av rammeplan for samisk kirkelig undervisning og læring bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

12.4. Planverkets overordnede del (grunnlagstenkningen) bør foreligge på samiske språk.

12.5. I arbeidet med grunnlagstenkningen for kirkelig undervisning og læring bør døves erfaring som minoritet tas med.

12.6. Arbeidet med revidering av rammeplan for kirkelig undervisning og læring for døve bør skje parallelt med de andre rammeplanene.

Del 2 Organisatoriske rammer:

14. Økonomi og tilskuddsforvaltning

14.1. Økonomien må sikres i fortsettelsen, minst på det nivået det er i dag.

14.2. Det er behov for å utrede mulige endringer i kriteriene for fordeling av tilskuddet til fellesrådene, for eksempel med utgangspunkt i tildeling på grunnbeløp eller pr. døpt, samt ett felles fordelingssystem for kirkelig undervisning og læring der sentralt finansierte kateketstillinger inngår i ordningen.

15. Organisering og ledelse

15.1. Det bør sikres tilstrekkelige ressurser til fagutvikling for ansatte på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

15.2. Det bør vurderes hvilket nivå som skal utøve den faglige og strategiske ledelsen, om det skal være sokn, fellesråd, prosti eller bispedømme.

16. Stillingstyper, - andel og -benevnelser

16.3 Samlebetegnelsene for kirkelig undervisning og læring og stillinger i kirkelig undervisning og læring bør være «undervisningstjenesten» og «undervisningsansatte».

17. Kompetansekrav og kompetansebehov

17.1.1 Det bør arbeides systematisk for at alle som har undervisningsstilling i Den norske kirke har en minimumskompetanse på 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng kristendomsfag.

17.2. Satsingen på systematiske kompetanseutviklingstiltak og stipendordninger bør fortsette. Disse er viktige for å styrke ansattes mulighet til å heve formell kompetanse.

17.3. Det kontinuerlige pedagogiske utviklingsarbeidet i menighetene bør styrkes gjennom systematisk arbeid med profesjonelle læringsmiljø i undervisningstjenesten, også lokalt (fellesråds-/prostinivå) og regionalt (bispedømmenivå).

17.4. Arbeidsgiver må sørge for kontinuerlig kompetanseutvikling innenfor ulike relevante fagområder (slik som sosial-, spesial- og allmenn pedagogikk, digital kompetanse, frivillighet) og legge til rette for tverrfaglig samarbeid om kirkelig undervisning og læring.

18. Frivillighet

18.1. Kompetansen på frivillighet bør styrkes hos sentrale nøkkelpersoner i menighetenes stab.

18.2. Det bør arbeides med å legge til rette for ulike typer frivillighet.

18.3. For å nå målene med kirkelig undervisning og læring bør det arbeides mer med strategisk ledelse av frivillige.

19. Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner

19.1. Samarbeidet mellom Den norske kirke og organisasjonene i lys av målene for kirkelig undervisning og læring må fortsatt styrkes.

20. Forskning, evaluering og fagutvikling

20.1. Det bør fortsatt satses på forskning på kirkelig undervisning og læring, i rammen av en helhetlig kirkelig FOUI-strategi.

Videre prosess

Høringssvarene vil være avgjørende for det videre arbeidet med feltene som er omfattet av trosopplæringsutvalgets rapport. Det planlegges ulike Kirkemøtesaker om henholdsvis Plan for trosopplæring og justering av organisatoriske rammer for undervisningsfeltet, slik det også var ved Kirkemøtene i 2008 og 2009. Når utkast til revidert Plan for trosopplæring er klar, vil Kirkerådet få denne til behandling før den sendes på høring.

En Kirkemøtesak om de organisatoriske rammene for trosopplæringen vil basere seg blant annet på saken om kirkelig organisering som skal til Kirkemøtet i 2022 og arbeidet med tilskuddsforvaltning i Den norske kirke som ble vedtatt igangsatt i KM 09/19.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Håndtering av høring gjøres innenfor eksisterende ressurser. Et større antall fritekstsvare enn det som er foreslått, kan utløse behov for midlertidig ekstra sekretariatsressurser for å håndtere høringssvarene, slik man har sett i håndteringen av høringen om kirkelig organisering.